

Баранюк Г.І.
*студентка другого курсу магістратури
юридичного факультету
Тернопільського національного
економічного університету
Науковий керівник: к.ю.н., доцент,
декан юридичного факультету ТНЕУ
Банах С.В.*

ПРИВАТНА ДЕТЕКТИВНА ДІЯЛЬНІСТЬ: МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ТА НАЦІОНАЛЬНІ ПЕРСПЕКТИВИ

Приватна детективна діяльність легально дозволена лише у країнах із високим рівнем розвитку демократії. У країнах із низьким рівнем демократії, приватна детективна діяльність або забороняється, або максимально обмежується. Це пояснюється тим, що за диктаторського типу правління легше управляти правоохоронними та правозахисними структурами, які є повінстю підконтрольними, ніж дозволити існування приватних структур, які можуть виконувати чимало функцій правоохоронних органів та у діяльність яких не допускається втручання держави.

Упродовж років незалежності України, існування приватних детективів не було узаконене, але вони існують та надають послуги. Діяльність цих структур ускладнювали моменти реєстрації, можливості відкрито працювати, доступу до інформації, проблеми у сфері соціальної захищеності, адже приватні детективи не можуть легально зареєструвати свою діяльність і отримувати належні їм соціальні гарантії.

Як наслідок, бюджет України недоотримує значну суму доходів, а ринок приватних детективних послуг перебуває «у тіні». Наприклад, якщо аналізувати ринок приватних детективних послуг у США, то бюджет таких приватних структур загалом перевищує понад 50% бюджету всіх правоохоронних органів, а кількість працівників сягає понад 1 млн. осіб [2].

За неофіційними даними, у всіх областях України працює декілька тисяч приватних детективів та детективних агентств, а їхні послуги користуються великим попитом серед бізнесу, політиків, адвокатів.

Якщо аналізувати ринок приватних детективних послуг у США, то бюджет таких приватних структур загалом перевищує понад 50% бюджету всіх правоохоронних органів, а кількість працівників сягає понад 1 млн. осіб .

За неофіційними даними, у всіх областях України працює декілька тисяч приватних детективів та детективних агентств, а їхні послуги користуються великим попитом серед бізнесу, політиків, адвокатів. На сьогодні існує гостра необхідність законодавчого закріплення та регулювання приватної детективної діяльності на національному рівні, та прийняття Закону України «Про приватну детективну (розшукову) діяльність» [1]. Такий нормативно-правовий акт дозволить легалізувати детективну діяльність, яка фактично на сьогодні і так здійснюється в Україні, вивести її з тіні, поставити під контроль держави та значно збільшити можливості громадян України щодо захисту своїх законних інтересів, конституційних прав та свобод.

Проаналізувавши статистику, можна стверджувати, що детективна діяльність досить продуктивно розвивається на регіональному рівні.

На сьогодні приватні детективи, яких в Україні налічується кілька тисяч, діють в якості суб'єктів підприємницької діяльності. Між тим, в нормування приватної детективної діяльності є вкрай необхідним з огляду не тільки на потребу визначення правового статусу приватних детективів, організаційно-правових форм їх діяльності, прав і повноважень, але й з огляду на те, що вони працюють у сфері, яка дуже тісно перетинається з правами людини [4].

Відтак, ті аспекти детективної діяльності, які тісно пов'язані зі сферою прав особи і громадянина, потребують особливо детального правового регулювання. Адже правова невизначеність веде до неоднозначного тлумачення прав і повноважень детективів, їх можливостей при виконанні доручень клієнтів.

При закріпленні приватної детективної діяльності на законодавчому рівні та подальшому її реформуванні доцільно враховувати досвід провідних європейських країн.

Приватна детективна (розшукова) діяльність у більшості країн світу визнана на державному рівні, врегульована законами й оптимально використовується задля збільшення можливості громадян та юридичних осіб у захисті своїх законних прав та інтересів. Як правило, детективну діяльність ведуть люди, які в минулому мали відношення до правоохоронних органів, органів державної безпеки, розвідувальних служб або інших державних органів, які мають відношення до оперативної діяльності.

Найавторитетнішою міжнародною організацією у сфері розслідувань та безпеки є Всесвітня Асоціація Детективів, заснована ще в 1925 р. Вона об'єднує на сьогодні більше тисячі кращих спеціалістів приватних детективних і охоронних структур з більш ніж 60 країн світу, причому вони постійно збільшуються, оскільки під час кожної щорічної конференції, особливо останнім часом, на вступ до неї надходить до ста заявок.

У Європі професія приватних детективів визнана директивою Європейського Співтовариства 1967 р., яка гарантує свободу підприємництва в усіх країнах-членах ЄС. Жодна країна не може заборонити або обмежити права приватного підприємця, не будучи при цьому не засудженої Європейським судом [3].

У Сполучених Штатах Америки, Великобританії, Франції, Німеччині, Канаді, Індії, Ізраїлі, Японії, Норвегії, Іспанії, Італії, Португалії, Мексиці та багатьох інших країнах світу запровадження інститутів приватних детективів, приватних детективних підприємств (агентств) та їх об'єднань стало у свій час наслідком реагування влади на нагальні соціальні виклики, і тому на сьогодні існування та діяльність таких недержавних інституцій є у них явищем звичайним, усталеним і достатньо унормованим національним законодавством.

Функції та завдання приватних детективів і приватних детективних агентств майже такі, як і у правоохоронних органів. Коли громадяни за деякими особистими причинами не можуть звернутися до цих органів, то їх функції беруть на себе приватні детективні агентства.

Висновки. Аналіз зарубіжного законодавства щодо приватної детективної діяльності дає змогу виокремити позитивний досвід у зазначеній сфері для впровадження його в Україні. Зокрема, досвід США, Великобританії, Німеччини демонструє високу ефективність приватної детективної діяльності,

яка має відповідну законодавчу базу. У реаліях українського сьогодення в нагоді може стати досвід німців щодо активної взаємодії приватних детективів і спецслужб.

Також, на думку фахівців, необхідним для української практики може бути впровадження етичного професійного кодексу, що діє в окремих країнах. Такі документи містять моральні принципи, моральні норми і правила поведінки суб'єктів детективної діяльності; спілкування між співробітниками; іншими державними інституціями; ними регулюються відносини взаємодовіри між приватними детективами та клієнтами; зобов'язання із замовниками; санкції, передбачені у випадку порушення кодексу.

Разом з тим національне законодавство України повинно самостійно розвиватися в напрямі врегулювання суспільних відносин, пов'язаних з приватною детективною діяльністю, враховуючи характер правової системи нашої держави, особливості українського менталітету, рівень правосвідомості громадян тощо.

Отже, законодавче врегулювання приватної детективної діяльності зробить детективну (розшукову) діяльність максимально ефективною, незалежною і належним чином захистить конституційні права громадян України.

Список використаних джерел

1. Проект Закону про приватну детективну (розшукову) діяльність № 10024 від 08.02.2019 року. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=65453 (дата звернення 20.10.2019).
2. Беззуб І. Приватна детективна діяльність: українські реалії та зарубіжний досвід. URL: http://nbuviap.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=2930:privatna-detektivna-diyalnist-ukrajinski-realiji-ta-zarubizhnijdosvid&catid=8&Itemid=350 (дата звернення: 22.10.2019).
3. Бугайчук К.Л. Інститут приватних детективів закордоном: порівняльно-правовий аналіз. *Право і безпека*. 2016. №1 (60). С. 7-13.
4. Мотуз М. Тенденції розвитку приватної детективної діяльності в Україні. URL: http://law.knu.ua/images/abook_file/conf2011_kpp_motuz.pdf (дата звернення: 22.10.2019).

Бідюк В.В.

*студент другого року магістратури
юридичного факультету*

*Тернопільського національного
економічного університету*

*Науковий керівник: к.ю.н., доцент, доцент кафедри
конституційного, адміністративного
та фінансового права ТНЕУ
Ментух Н.Ф.*

ПРАВОВЕ СТАНОВИЩЕ ДОЧІРНЬОГО ПІДПРИЄМСТВА

Однією з організаційно-правових форм господарювання в Україні є дочірні підприємства.